IMAGINEA OCCIDENTULUI ÎN PROZA UCRAINEANĂ POSTMODERNISTĂ

Aliona BIVOLARU

Наше исследование направлено на изучение образа Европы в украинской современной литературе, на презентацию отношений между Украиной и Западом, а также определение образа *Другого* в культурном и литературном плане. Особое внимание уделяется проблемам изучения межкультурного взаимодействия, а также этнической и национальной идентичности.

Ключевые слова: идентичность, западный миф, демифологизация, постколониализм.

Mai actuală ca oricând problema integrării sau neintegrării în lumea occidentală a spaţiului ucrainean, precum şi căutarea permanentă şi nefinalizată a propriei identităţi naţionale transpar, în mod recurent, din literatura ucraineană modernă. Prinşi în mrejele încurcate ale istoriei între Occident şi Orient, scriitorii ucraineni încearcă să definească locul pe care trebuie să îl ocupe patrimoniul ucrainean în sistemul valorilor europene. Împărtăşind opinii personale de cele mai multe ori ascunse sub forma unor trimiteri simbolice, scriitorii intrigă cititorul şi de cele mai mute ori îl determină să reflecteze pentru ca până la urmă acesta să iasă din „zona de confort" şi să îşi formeze propria părere despre identitate.

În acest sens, studiul se ocupă de cercetarea noţiunilor mitologizate de reprezentare a Occidentului, de relaţiile dintre Ucraina şi Occident, imaginea *Celuilalt* pe plan cultural şi literar, precum şi modurile de definire a propriei identităţi.

Discursul literar critic actual despre Occident este relevat de studiile Tamarei Hundorova, *Меланхолія по дорозі в Рим, або дискурс українського окцидетналізму* (Melancolie pe drumul spre Roma sau discursul occidentalismului ucrainean şi *Постколоніальний меланхолійний ressentiment* (Resentimentul melancoliei postcoloniale), O. Zabujko, *Хроніки від Фортінбраса* (Cronicile din Fortinbras), L. Tarnaşînska, *…Чи ідеал вічної Європи є нашим ідеалом …?* (Idealul Europei veşnice este oare şi idealul nostru…?), R. Movcean, *«Європа і ми» : Колізії та особливості українського окциденталізму 1920-х років* (Europa şi noi: Conflictele şi particularităţile occidentalismului ucrainean în 1920), O. Pahliovska,

BDD-A27207 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:30 UTC)

Українська культура у вимірі «пост»: посткомунізм, постмодернізм, поствандалізм (Cultura ucraineană în dimensiunea "post": post-comunism, postmodernism, postvandalizm), cercetările lui Marko Pavlîşîn, V. Kostiuk, A. Lebedinţeva şi alţii în culegerea de articole *Європейська меланхолія. Дискурс українського окциденталізму* (Melancolia europeană. Discursul occidentalismului ucrainean).

Aceste cercetări se referă la sfera de constituire a „eurocentrismului", la analiza influenţelor culturale, la percepţii ale europenilor sau autopercepţii, la crearea identităţii personajelor în relaţia lor cu *Celălalt*. Diferenţele între interpretările ştiinţifice cu privire la occidentalism se concentrează pe imposibilitatea soluţionării definitive a legitimităţii istorice şi culturale de incluziune a Ucrainei în Europa, definirea clară dacă relaţiile dintre Ucraina şi Europa sunt o realitate sau un mit.

Esenţa mitului occidental este înţeleasă ambiguu, proiectele de „demitologizare" se bazează pe diferite abordări metodologice, dar punctul comun de focalizare, recunoscut de majoritatea cercetătorilor, este natura postcolonială a fenomenului. Din acest punct de vedere formarea „mitului occidental" este o consecinţă istorică naturală a marginalizării naţionale, ceea ce a contribuit la formarea unor reflecţii artistice, culturale, cultivarea „dorului" european şi răspândirea unor stereotipuri în conştiinţa publică.

Abordările care pun accentul pe factorii politici şi economici responsabili pentru apariţia *mitului occidental*, indică ca motiv principal credinţa elitelor, dar şi a poporului, în faptul că „Occidentul ne cunoaşte şi ştie ce reţetă să ne prescrie şi ce program să ne ofere pentru dezvoltare"[1], însă acest lucru, la rândul său, trădează probleme mai profunde cum ar fi reticenţa de a prelua iniţiativa si fuga de responsabilitate, lipsa de încredere în propria putere şi competenţă proprie tarilor post-coloniale. Imaginea mitologică a societăţii occidentale ca „societate ideală care promovează libertatea şi şansele egale"[2] s-a înregistrat în conştiinţa ucraineană, precizează Griţenko, evaluând, în general, negativ orientarea vădit „pro-occidentală" fără să se facă trecerea printr-un filon critic.

Mitul occidental, în calitate de concept cultural apărut în procesul de restructurare a identităţii naţionale, reprezintă o componentă importantă a

[1] K. Ţîievski, *Центрально-східна Європа 1994 року, Або як бути собою*, în „Сучасність",1995, nr. 3, pp. 156-163.
[2] O. Griţenko, *«Своя мудрість»: Національні міфології та «громадянська релігія» в Україні*, Kiev, UŢKD, 1998.

BDD-A27207 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:30 UTC)

„ideologiei de auto-afirmare naţională, ideea de recuperare a „identităţii europene pierdute", consideră Tamara Hundorova. În acest sens, Europa reprezintă atât o categorie psihologică, o valoare, cât şi întruchiparea culturii înalte, precum şi un fel de opoziţie faţă de ideologia populistă[1]. Imaginea Europei este un ideal la care se aspiră, dar şi o sursă de frustrare (realitatea sovietică subminează încercările de a construi identitatea dorită), astfel occidentalismul este relevat ca discurs melancolic (pe care într-o anumită măsură o moşteneşte şi literatura modernă).

Dintr-un alt punct de vedere priveşte „atracţia europeană" Liudmila Tarnaşînska subliniind dilema filosofică şi culturală a occidentalismului ucrainean, care poate fi poate fi atât „un impuls idealist în continuumul valorilor umane încorporate în auto-definirea filosofică a locului ocupat în lume", cât şi „atitudinea subconştientă globalizatoare a apartenenţei la „bătrânul continent". Exprimându-şi preferinţa pentru prima explicaţie, cercetătoarea interpretează imaginea „Europei intuitive" ca imagine imediată şi completă, ca un fel de arhetip cu codul său temporal"[2], cu sentimentul de nerealizare europeană în discursul artistic, publicistic şi de analiză critică. Această imagine „implicită" a Europei este o consecinţă naturală a relaţiilor permanente culturale, de aceea polemizează în mod latent cu versiunea originii postcoloniale şi caracterul melancolic al occidentalismului.

În literatură discursul occidental este controversat în principal din cauza reprezentării sale ambivalente în operele artistice. În mod convenţional, discursul pare să aibă două tendinţe de bază: una „pro-occidentală" care examinează impactul şi interacţiunea cu Europa ca un lucru pozitiv sau cel puţin ocupă o poziţie neutră; şi una „antioccidentală", care refuză orice influenţă occidentală, considerând că este în detrimentul identităţii şi culturii ucrainene originale. În proză aceste tendinţe se reflectă printr-un sentiment de „melancolie" (occidentalism) şi o recepţie „ironică" (antioccidentală), care se suprapun parţial cu stilul operei. Percepţia melancolică se observă cu preponderenţă în operele scriitorilor postmodernişti.

Dacă majoritatea cercetătorilor literari tind să acorde atenţie identificării afinităţilor literaturii ucrainene cu literatura europeană la nivel de tendinţe,

[1] Tamara Hundorova, *Меланхолія по дорозі в Рим, або дискурс українського окцидетналізму* în „Європейська меланхолія: дискурс українського окциденталізму", seria Teoretîcni Revizii, ediţia 1, Kiev, Stilos, 2008, p.7.

[2] L. Tarnaşînska, *Презумпція доцільності : Абрис сучасної літературознавчої концептології*, Kiev, Ed. Kievo-Mohileanska Akademia, 2008, p.434.

BDD-A27207 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:30 UTC)

personaje, stiluri şi influenţe, de obicei se omite reflectarea percepţiei publice a Europei în literatură, percepţia autorului şi percepţia colectivă socială a ideii europene reflectată în opera scriitorului, adică aşa-numita dubla percepţie, în care este actualizat şi reflectat de autor subconştientul social şi subconştientul individual, transformat de conştiinţa artistica într-o anumită imagine. O astfel de dublă percepţie, mediată de subiectivitatea artistului, apare în romanele actuale sociale. Accentul nu se pune prea mult pe imaginea Europei sau a identităţii europene, ci pe reprezentarea şi stereotipurile percepţiei acestor imagini/ stereotipuri de către societatea ucraineană în viziunea scriitorilor. Subliniem aici modelarea politizată a „mitului european" includerea/ eclipsarea motivelor istorice şi culturale sau utilizarea lor într-un aspect utilitar şi pragmatic.

Important pentru înţelegerea scriitorilor este faptul că mitul occidental se suprapune pe conceptul de inferioritate naţională (marginalitate). În acest sens se exprimă personajul din romanul *У пастці* (În capcană) al lui I. Muşketîk, care arată că omniprezenţa discursului europenităţii Ucrainei, a afirmaţiilor insistente privind apartenenţa la „marea cultura" şi căutarea argumentelor relevante reprezintă de fapt dovezi care demonstrează opusul: „locuim la periferia Europei, dar repetăm mereu: noi suntem europenii, noi suntem europenii [...], în suflet însă, încă suntem sarmaţi de stepă"[1].

Astfel, conştiinţa marginalităţii nu încurajează eroul să caute identitatea dincolo de realităţile naţionale şi chiar îl determină să îşi recunoască apartenenţa asiatică. Europa este încă la distanţă, dar este totuşi centrul incontestabil care manevrează un spaţiu cultural şi poate să îşi extindă funcţia constructivă şi pe teritoriile „Sarmaţiei spirituale".

Viziunea intelectuală a Europei, care capătă un caracter subiectiv şi reflexiv, fiind pătrunsă de aluzii sociale şi istorico-filozofice, cu spaţii compacte şi închise, se desprinde din eseurile lui I. Andruhovîci, *Дезорієнтація на місцевості* (Revizuiri central-răsăritene) şi *Моя Європа* (*Europa mea)*. De fapt este o încercare de a construi o identitate europeană pe o matrice mitologică a „reconstrucţiei" (modelând aşa-numitul „mit habsburgic" cu Galiţia ca parte a Imperiului Austro-Ungar). Cu toate acestea, în conformitate cu opinia lui Marko Pavlîşîn nu este vorba nu este doar de un proiect de reconstrucţie nostalgic şi melancolic, ci de o componentă ironică de demonizare a spaţiului reconstruit. De exemplu, în romanul *Douăsprezece inele* şi culegerea de eseuri *Dezorientare la faţa locului* cercetătorul

[1] L. Muşketîk, *У пастці*, Kiev, Ukrainski pîsmennîk, 1994, p.156.

BDD-A27207 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:30 UTC)

arată că scriitorul înlocuieşte treptat vraja nostalgică a Europei Centrale ca utopie culturală pierdută pentru totdeauna şi se concentrează pe o europenizare activă, mai responsabilă şi reformistă, constată o revenire la sine nu numai în opoziţie cu *Celălalt*, ci şi construirea meticuloasă a identităţii cu ajutorul surselor autentice şi originale[1].

Specific pentru Andruhovîci este topografia mitologică (în combinaţie cu crearea conceptului de istoricitate), ca urmare a necesităţii de a stabili limitele spaţiale ale existenţei ca trăsătură a propriei viziuni. Acest lucru îl ajută să modeleze propria variantă de poziţionare a ordinii mondiale şi poziţionarea individului şi a naţiunii în lume. Melancolia care se remarcă în scrierile lui Andruhovîci se explică prin conştientizarea problemelor culturale şi istorice naţionale. Spre deosebire de reflecţiile ştiinţifice (şi cu excepţia *Revizuirilor central-răsăritene*) în care Europa este în mod clar împărţită într-o Europa Centrală, de Est şi de Vest, care sunt tratate în diferite sfere temporale, reflectarea artistică nu dezvoltă aceste tendinţe, de cele mai multe ori intervine o altă schimbare semantică: Europa, în general, este identificată cu lumea (Europa reprezintă lumea, iar crucială pentru explicaţia artistică a ordinii mondiale este opoziţia Ucraina – *Ceilalţi*, şi nu Ucraina – Europa).

În timp ce în colecţia de eseuri *Dezorientare la faţa locului* Europa este privită cu euforie, optimism şi credibilitate, în romanul *Douăsprezece inele* autorul inserează dezamăgirea şi meditaţia. Printr-o combinare a accidentalului, a carnavalescului, a poeziei şi a umorului negru, Andruhovîci subliniază şi dezvăluie în romanul său stereotipurile estice şi vestice, pune pe tapet miturile vechi şi noi pentru a face o revizuire şi o reinterpretare a acestora. Stilul romanului este subtil şi aparent de neînţeles, iar întreaga acţiune pare absurdă şi comică, ciudată şi incredibilă, confuză şi halucinantă. Numai după o perioadă de timp după citirea cărţii efectul celor citite se face resimţit şi reies mesajele în care rolul Occidentului devine mai clar. Aluziile şi referinţele lui Andruhovîci pot fi interpretate ca o parte a unui puzzle, care, împreună cu imaginile Europei centrale, capătă o componentă politizată. Cu ajutorul protagonistului, fotograful austriac Karl-Joseph Zumbrunnen, autorul personifică istoria Galiţiei în prezent dar, şi ignoranţa Europei de Vest: Karl-Josef Zumbrunnen se întoarce mereu în Ucraina fără să cunoască limba ucraineană şi fără să conştientizeze motivul pentru care se întoarce mereu.

[1] *Європейська меланхолія. Дискурс українського окцидентalізму,* Kiev, Stilos, 2008, p.71.

BDD-A27207 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:30 UTC)

Pentru a explica mai clar şi mai detaliat motivele protagonistului său, Andruhovyci descrie în detaliu arborele genealogic al eroului principal: „Întru totul credibil pare însă faptul că prima sa călătorie ucraineană, Karl-Josef a înfăptuit-o sub influenţa mitului de familie despre străbunicul său, un şef de ocol silvic fanatic de activ din Vorohta, mutat ulterior cu serviciul la Ciortopole”[1].

Cu toate că a efectuat multiple călătorii şi în ciuda gândirii sale analitice şi profunde, Karl-Josef nu a înţeles nici Ucraina ca ţară, nici ce se întâmpla în această ţară. Ucraina a rămas pentru el *terra incognita*, un loc exotic atât de „diferit” în comparaţie cu „patria sa europeană”. Astfel, melancolic, dar şi critic, Andruhovîci sugerează că soluţia ar fi menţinerea şi promovarea propriei identităţi pentru crearea unor valori proprii, care pot desigur să coincidă cu valorile europene, dar trebuie să se „nască” pe teren ucrainean, valori în care ucrainenii să creadă cu adevărat, nu doar să fie preluate dintr-o altă cultură şi civilizaţie.

Această abordare este specifică şi prozei Oxanei Zabujko care, în *Studii de teren despre sexul ucrainean,* dezvoltă tema „patriotismului masochist”, explicată prin absenţa ucrainenilor în lume şi dorinţă corespunzătoare de a se opune, de a se autodefini, de a se autoidentifica ca naţiune faţă de lume în general, nu neapărat faţă de Europa. Astfel autoarea nu se concentrează să îşi stabilească componentele identităţii exclusiv faţă de Europa. „Apartenenţa la nefiinţă”, conform O. Zabujko, este determinată de alegerea ucrainenilor: o „alegere între nefiinţă şi realitatea, care ucide”. Apartenenţa la nefiinţă înseamnă nu numai incapacitatea de integrare, dar şi transformarea treptată a unei identităţii proprii în „nimic”, deoarece te privează de dialogul cu *Ceilalţi* şi astfel se pierde posibilitatea de autodefinire.

> Acceptând totul dintr-o dată cu toate inconvenienţele, iar tu erai capabilă de aşa ceva pentru că obosiseşi sa mai iubeşti lumea singură, fără a avea un loc al tău, să treci anonimă şi necunoscută şi să răspunzi la aceleaşi întrebări: „Where ar you from?”, „Ukraine?”, „Where is that?”[…] Ai obosit să nu mai aparţii acestei lumi, să te întorci acasă, iar acasă te aşteaptă o tară nenorocită şi tembelă.[2]

> Acest sentiment persistent transmis de el, care m-a doborât în final: cum că totul este posibil, pentru că juca fără reguli, mai exact după propriile sale reguli… El era propriul *land of opportunities*, iar între *opportunities* nu exista nimic prevăzut pentru viitor – în loc să se rupă şi să renunţe la acea eternă *apartenenţă* la *nefiinţa ucraineană*[3].

[1] I. Andruhovîci, *Douăsprezece inele*, Ed. Rao, Bucureşti, 2010, p. 14.
[2] O. Zabujko, *Studii în teren despre sexul ucrainean*, Ed. Art, Bucureşti, 2008, p.37.
[3] *Idem*, p. 38.

BDD-A27207 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:30 UTC)

Motivaţia ontologică a mitului occidental este relevată de protagonista romanului, astfel nerealizarea naţiunii în istoria universală şi orientarea permanentă spre Occident sunt fenomene interdependente:

> Europa a reuşit să ne contamineze cu febra tulbure a dorinţei de individualism şi credinţa în propriul „eu pot!", însă noi nu am creat niciodată fundamentul pentru realizarea lui şi structurile de legătură care să fixeze şi să menţină acest „eu pot", am reuşit doar să transformăm în zile secolele de istorie şi, de aceea, acest „eu pot!" ucrainean este izolat şi lipsit de forţă[1].

Operele scriitorilor postmoderniştii se învârt în mod constant în jurul câmpului gravitaţional al occidentalismului, însă imaginea Europei prefigurată în proză "nu constă într-o imagine completă, rămânând un simplu set de fragmente"[2], reflecţii ocazionale, mituri culturale.

Tatiana Maliarciuk îşi construieşte viziunea sa despre Europa sub formă de mozaic, Europa reprezentând culoare, fericire, autosuficientă şi vis. Pentru toată lumea, spune autoarea, Europa reprezintă un anumit set de valori umane obligatorii, nu doar oraşe şi peisaje. Europa este libertatea pe care oamenii care o creează; sunt istorii concrete de viaţă şi fapte. Pentru că cel mai mult acum Europa se mândreşte cu libertatea, care depinde nu numai de la mine, ci de la mulţi alţii care vor sau nu vor să mi-o dea. Prin urmare, Europa este o înţelegere a diferitor ideologii şi tradiţii diferite, la intersecţia cărora se naşte libertatea fiecăruia. „Acesta este Europa pe care am primit-o ca moştenire. Nu am altceva de făcut decât ca să cred în ea, până vor veni schimbări, am ce să iubesc la ea"[3].

Descriind imaginea ideală a Europei, Maliarciuk susţine eurocentrismul său prin geografia Ucrainei, subliniind în mod constant că teritoriul ucrainean a fost întotdeauna parte a continentului, nu numai din punct de vedere cultural, dar chiar din punct de vedere istoric.

O viziune ironică a conceptului simbolic al Europei şi „culturii occidentale în calitate de ideal de neatins" este oferită de Serhii Jadan în nuvela *Берлін*, *який ми*

---

[1] *Idem*, p. 27.
[2] *Європейська меланхолія*, p.70.
[3] T. Maliarciuk , *Покажи мені свою Європу, і я скажу, хто ти*, în „Krîtîka", 2007, părţile 1-2, pp. 9-10.

BDD-A27207 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:30 UTC)

втратили (Berlinul pe care l-am pierdut). Ignorarea conceptelor culturale, a memoriei, a percepţiei selective a realităţii, contribuie la formarea unui alt tip de percepţie a identităţii europene „ei sunt la fel ca noi", care poate fi interpretat ca rezultat al mecanismelor unificatoare a globalizării. „Noua Europă" pentru Jadan este o „casă pentru persoanele fără adăpost", întruchiparea unui amestec de eclectism şi imigranţi. „Am văzut deja curvele, am văzut un drogat, am avut chiar timp să salut câțiva vecini turci [...]. Mă întreb dacă pe aici chiar sunt nemţi?"[1]

Aşadar, imaginea scriitorului despre Europa este asociată cu globalizarea „cultura de masă şi ameninţările sale", imaginea fiind neatractivă, simplificată, expunând transformarea istorică a nucleului occidental.

În paradigma „antisistemică" de organizare socială şi spaţială a existenţei individuale pentru Jadan factorul decisiv îl reprezintă autorealizarea spirituală independentă, sensul de împlinire a vieţii, care nu poate fi limitat spaţial de marcherii mitului „european", „asiatic", „naţional": „Spaţiul nu se împarte în spaţiul propriu şi spaţiu străin, spaţiul este fie liber fie controlat, înţelegi? Sincer mă doare în cot unde trăiesc, important este cum trăiesc"[2].

Având în vedere că intriga nuvelei se referă la conflictul cunoştinţelor culturale şi percepţia directă a Occidentului, negarea declarativă a naratorului a diferenţelor esenţiale mentale şi culturale şi afirmarea globalizării (chiar „Berlinul pierdut" este un simbol al Babilonului biblic) are o funcţie mitologică. Serhii Jadan subliniază asimetria dihotomilor tradiţionale (*European – naţional, eu – Celălalt*) oferind valoare uneia dintre poziţii, care sunt în mod imanent în opoziţie (deşi, aparent autorul le unifică) imaginile Ucrainei şi a Europei rămânând într-un context al discursului antioccidental. Salvarea în faţa asimilării culturale este indicată de Jadan prin existenţa memoriei: politică, estetică, istorică, socială, personală. Memoria istorică este un semn al identităţii, al creaţiei: „cu o tonalitate caldă, generoasă, Jadan creează un catalog al memoriei, care include peisajele urbane din copilărie laolaltă cu gunoiul de muzeu al vieţii sovietice. Dar realitatea din trecut cauzează recunoştinţă şi respect, nu dispreţ şi ironie, pentru că acolo, adânc în istorie, se ascunde misterul iubirii filiale care ne dă putere şi inspiraţie să trăim acum"[3].

Într-o anumită măsură, opinia publică ucraineană cu privire la Europa este exprimată de Lyubko Deresh în eseul său, *3D для Європи* (3D pentru Europa).

[1] S. Jadan, *Біг Мак та інші історії : книга вибраних оповідань*, Harkov, Folio, 2011.
[2] *Idem*, p.257.
[3] L. Berezoviciuk, *Творчий портрет Сергія Жадана*, http://www.liter.net/=/Zhadan/bereza.html

BDD-A27207 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:30 UTC)

Această percepţie a „străinului", care este obiectul identificării sau asimilării culturale şi spirituale, percepţia antagonistă a Ucrainei faţă de Europa, accentuată de autopercepţia umilitoare a sinelui, este nivelată până la urmă de admiterea finală a ucrainenilor în comunitatea europeană. „Lumea [...] cere schimbări de la noi, *societatea europeană*..."[1].

Încorporând Ucraina în contextul „limitelor" între Est şi Vest acţionează în conştiinţa receptorului nu numai conceptul de marginalitate, dar şi sistemul „Eu – Celălalt", care permite separarea mentală de problema exprimată de autor a „aroganţei europene": „Europa este mare, Asia şi mai mare, iar Ucraina este mică şi disproporţionată în raport cu aceşti giganţi. Eu sunt ucrainean, şi părerea mea despre procesele continentale sunt la fel de neimportante şi marginale, ca şi poziţia ţării mele"[2].

Percepţia constantă stereotipă a imaginii Europei este cea a burgheziei, a autosuficienţei, saţietăţii, păcii, calmului, încrederii în sine: „Vestul european este limitat de dimensiunea îndestulării şi, scuzaţi-mă, a autosuficienţei tâmpe"[3].

Acesta este un spaţiu bidimensional „plat", nepotrivit să aibă o reacţie adecvată a schimbărilor din lume. Liubko Dereş subliniază imposibilitatea izolării, autoexcluderea din procesele globale, perspectivele de conservare a opiniilor cu privire la evenimentele mondiale de astăzi, dar toate acestea continuă să fie afişate de purtătorii de cuvânt ai comunităţii europene, ignorând ceea ce este evident din exterior, adică absenţă stabilităţii de durată (efectul „timpului oprit"), spre deosebire de incertitudinea totală într-un viitor plin de ameninţări. Acest tip de percepţie a imaginii Occidentului de către scriitori, nu este unul ironic şi melancolic, ci „grav" şi „realist", este cel mai reprezentativ pentru percepţia publică, mitologizată în esenţă, care aparţine paradigmei occidentale.

În general, imaginea Europei nu deţine funcţia de bază în niciuna dintre operele analizate/ Nefiind în prim plan, de cele mai multe ori Europa este prezentă fragmentar şi episodic. La anumiţi scriitori imaginea Europei are accente mitologice a paradisului pierdut sau a visului pierdut, pe când alţi scriitori au percepţia ironico-satirică a mitului occidental. În absenţa unei percepţii necritice şi lipsa identităţii proprii, izolarea în dimensiunea „post-" – occidentalizarea Ucrainei ar fi un fenomen „nu mai puţin

[1] I. Andruhovîci, L. Dereş, L,S. Jadan, *Триціліндровий двигун любові,* Harkov, Folio, 2009, p.75.
[2] *Idem,* p 58.
[3] *Idem*, p.57.

BDD-A27207 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:30 UTC)

distructiv, ca sovietizarea"[1]. Astfel repulsia şi atracţia pentru europenitate sunt considerate de scriitori ca manifestări dihotomice necesare pentru procesul de construire a unei identităţi culturale proprii în oglinda metafizică a Europei, pe de altă parte atracţia europeană este explicată de efectele provocate de trecutul totalitar.

Bibliografie

Andruhovîci, I., *Douăsprezece inele*, Ed. Rao, Bucureşti, 2010

Andruhovîci, I., *Дезорієнтація на місцевості,* Lileia-NV, Ivano-Frankivsk, 2006

Andruhovîci, I., Stasiuk, A A., *Моя Європа*, Lvov, Klasîka, 2000

Berezoviciuk, L., *Творчий портрет Сергія Жадана*, http://www.liter.net/=/Zhadan/bereza.html

Griţenko, O., *«Своя мудрість»: Національні міфології та «громадянська релігія» в Україні*, Kiev, UŢKD, 1998

Hundorova, Tamara, *Меланхолія по дорозі в Рим, або дискурс українського окцидетналізму,* în „Evropeiska melanholia: diskurs ukrainskoho okţîdentalizmu", Ediţia 1, Teoretîcni Revizii, Kiev, Stilos, 2008, pp.5-44

Hundorova, Tamara, *Постколоніальний меланхолійний ressentiment în* „Evropeiska melanholia: diskurs ukrainskoho okţîdentalizmu", Ediţia 1, Teoretîcni Revizii, Kiev, Stilos, 2008, pp.103-117

Jadan, S., *Біг Мак та інші історії : книга вибраних оповідань*, Harkov, Folio, 2011

Maliarciuk, T., *Покажи мені свою Європу, і я скажу, хто ти*, „Krîtîka", 2007

Movcean, Raisa, *«Європа і ми»: Колізії та особливості українського окциденталізму 1920х років*, în „Slovo i ceas", nr.1, 2009, pp. 3-16

Muşketîk, I., *У пастці*, Kiev, Укр. письменник, 2004

Pahliovska, Oksana, *Українська культура у вимірі «пост»: посткомунізм, постмодернізм, поствандалізм*, în „Suceasnisti", nr.10, 2003

Tarnaşînska, Liudmîla, *...Чи ідеал вічної Європи є нашим ідеалом ...?,* în „Evropeiska melanholia: diskurs ukrainskoho okţîdentalizmu", Ediţia 1, Teoretîcni Revizii, Kiev, Stilos, 2008, pp.118-127

Tarnaşînska, Liudmîla, *Презумпція доцільності: Абрис сучасної літературознавчої концептології*, Kiev, Ed. Kievo-Mohileanska Akademia, 2008

Ţîjevski, K., *Центрально-східна Європа 1994 року, Або як бути собою*, „Suceasnisti", nr.3, 1995

Zabujko, O., *Studii în teren despre sexul ucrainean*, Bucureşti, Ed. Art, 2008

Європейська меланхолія: дискурс українського окциденталізму, seria Teoretîcni Revizii, ediţia 1, Kiev, Stilos, 2008

[1] O. Pahliovska, *Українська культура у вимірі «пост»: посткомунізм, постмодернізм, поствандалізм*, „Suceasnisti", 2003, nr.10, p.84.

BDD-A27207 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:19:30 UTC)